

Een lastig vrouwspersoon

Bij het doen van onderzoeken in de archieven van de voormalige gemeenten waaruit Vleuten-De Meern is gevormd, kom je soms stukken tegen die een beeld geven van het leven in die tijd.

De redactie meent dat het voor de lezers wellicht interessant is om daarvan af en toe iets te publiceren, zonder verder op de inhoud ervan in te gaan.

In het archief van de voormalige gemeente Vleuten vond ik onder inventaris nr. 1880 de volgende stukken, die tonen hoe 160 jaar geleden de pastoor en de burgemeester problemen hadden met een lastig vrouwspersoon.

Op 19 januari 1829 werd door de burgemeester het volgende proces-verbaal opgemaakt:

„Op heden den negentienden Januarij 1829 compareerde voor mij Jan Hendrik Joseph van Bijlevelt, Burgemeester van de gemeente Vleuten, Stijntje Gruithuizen, dienstmeid, Gijsbert van Amerongen, schaapherder, en Cornelia Ekerschot, huisvrouw van Hendrik Goes, wonende alle aan de pastorij genaamd het Hoog, dewelke aan mij verklaarde, dat op den morgen van den negentiende dezer Jannigje Plomp, huisvrouw van Willem Boshof, wonende op Themaat, zich niet heeft ontzien van zich in den huize van den weleerwaarde heer J. van Everdingen, RC pastoor op het Hoog, in te dringen en den bovengenoemde dienstmeid te gelasten om bij den Heer Pastoor zich aan te melden om hem te spreken, dewelke toen aan haar een gift wilde ter hand stellen, en zij volstrekt niet mede tevreden was, en zich ter alleroverdragelijkst heeft gedragen, dat de Heer Pastoor van Everdingen genoodzaakt werd zich naar de keuken te begeven en aan haar verzocht zij zijn huis geliefde te verlaten, hij met moeite haar zijn huis moest uitdringen, dat zij vervolgens tot twee reizen (keer) de deur welke toe was met geweld is ingedrongen en een vrouwerok heeft opgenomen van genoemde Stijntje Gruithuizen, om dezelve mede te nemen, dewelke zij haar wilde afnemen, doch dat niet uit hare handen kunnende krijgen, de Heer Pastoor is moeten te hulp komen, dat zij vervolgens zich niet heeft ontzien om een spoelkom, dewelke op de pomp in de keuken stond mede te nemen naar buiten, en door een glasvenster geplaatst naast de deur dezelve door heen te smijten, vervolgens de daar bevindende wateremmer ook gewelddadig door gemelde glasraam heeft geslagen, vervolgens heeft gemelde Jannigje Plomp hare woede verder den dag gelegd, van wel een half uur voor de Pastoor zijn woonhuis heeft gestaan, anders niet als de zwaarste vloeken geuit, en gezegd, ik geef om geen Pastoor, om geen Burgemeester nog om de Prins, ik schijt in de hele boel. Dit een en andere gewelddadige voorgevallene ter mijner kennis gekomen zijnde, heb ik mij Burgemeester begeven naar de pastorij op het Hoog, en bevonden dat het voorgevallene gewelddadiglijk was gepleegd, de roeden van het glasraam finaal verbrijzeld, benevens een gedeelte glas en roeden en de doorgesmeten spoelkom bevond zich nog binnen op de vloer verbrijzeld, en de gesmeten wateremmer bevond zich nog van buiten onder het glasraam ten ondersten boven geplaatst, zoals dezelve door haar was gesmeten.

Zo is dit proces-verbaal door ons Burgemeester opgemaakt, benevens de comparanten getekend ten dagen en jaren als bove, uitgenomen Stijntje Gruithuizen en Cornelia

Ekerschot verklaarde niet te kunnen schrijven nog tekenen.

(was getekend) G. van Amerongen

J.H.J. van Bijlevelt”

Nog diezelfde dag stuurde de burgemeester dit proces-verbaal aan de *Officier van Justitie bij de Regtbank van eersten aanleg zitting houdende te Utrecht*, met het volgende begeleidend schrijven:

„Ik haast mij UEd.Gestr. te doen toekomen een geformmeert proces-verbaal tegen Jannigje Plomp, huisvrouw van Willem Boshof, wonende op Themaat, welk vrouwspersoon voor de ingezetenen mijner gemeente ondragelijk word, ja zelve voor mij als Burgemeester, daar zij zich niet ontziet weg te nemen, bij oecase, wat zij goed vindt en op brutale wijze geld afdwingt bij de ingezetenen, niet tegen staande zij van de Armeekasse wordt gealimenteerd, ja zelfs kooft aan mijn huis en terijt mij in mijne kwaliteit, van haar niets te durven doen.

De Burgemeester van Vleuten
(get.) J.H.J. van Bijlevelt”

De burgemeester was er daarmee nog niet, want 6 weken later ontving hij het proces-verbaal weer terug met de volgende brief, gedateerd 4 maart 1829:

„Aangezien het nevensgaande proces-verbaal, mij inder tijd door UEdgestrengen toegezonden, geene daadzaken behelst, waaromtrent tegen de beklagde Jannigje Plomp eene correctionele vervolging zoude kunnen worden ingesteld, maar op dezelve hoogstens slechts toepasselijk zijn art. 479 en 480 van het wetboek van strafrecht, heb ik de eer UEdgestr. hetzelfde terug te zenden, daar ingevalle UEdgestr. moge van oordeel zijn dat de beklagde wegens deze feiten behoorde vervolgd te worden, dit proces-verbaal zal moeten worden opgezonden aan de Ambtenaar waarnemende het Openbaar Ministerie bij de Regtbank van enkele Politie te Maarssen.

De Officier van Justitie bij de
Regtbank van 1en aanleg te Utrecht
(get.) Van Lijnden sub.”

Op 7 maart 1829 zondt de burgemeester het proces-verbaal aan de *Vrederechter van het Kanton Maarssen*, met de volgende begeleidende brief:

„Het nevensgaande proces-verbaal heb ik den 19 Januarij aan de Heer Officier van Justitie bij de Regtbank van eersten aanleg zitting houdende te Utrecht opgezonden, dan hetzelfde is mij in dato 4 Maart l.l. gerenvoijerd, op grond dat op Jannigje Plomp hoogstens art. 479 en 480

van het Wetboek van Strafrecht toepasselijk zijn, en dit proces-verbaal aan den ambtenaar waarnemende het openbaar Ministerie bij de Regtbank van enkele Politie te Maarsse moet opgezonden worden.

Uit hoofde der onaangenaamheden welke door haar den ingezetenen worden aangedaan en waardoor zij mij Burgemeester zelfs zeer lastig is, heb ik gemeend dat zij aangeklaagde, om deze hare feilen behoort vervolgd te worden, waarom ik de vrijheid neem gemeld proces-verbaal aan UEd.gestr. op te zenden.

de Burgemeester van Vleuten
(get.) J.H.J. van Bijlevelt"

En daarmee eindigt deze zaak in het Vleutense archief en zal de afloop gezocht moeten worden in het archief van het betreffende kantongerecht.

Het was echter nog niet de laatste wandaad van Jannigje Plomp, zoals blijkt uit een proces-verbaal dat een paar maanden later, op 3 mei 1829, werd opgemaakt:

„In den jare een duizend agt honderd negen en twintig, den derden dag van de maand Mei des middags ten twaalf uren zijn voor mij Jan Hendrik Joseph van Bijlevelt, Burgemeester der Gemeente Vleuten, gecompareerd.

1e. Gerritje de Bree landbouwster wonende op Themaat, afleggende de navolgende verklaring: dat zij in den morgen van heeden circa half negen uren op den weg van Vleuten naar Themaat op de hoogte van halfweg het zogenaamde Kerkbosch is ontmoet Jannigje Plomp huisvrouw van Willem Boshof, mede op Themaat woonagtig, vergezeld van haren genoemden man benevens hare drie kinderen, dat gemelde Jannigje Plomp onder een vloet van scheldwoorden en met de hevigste razernij op de comparante is komen aanlopen en haar met de vuist een hevige stoot geëvende, en verder op haar aandringende met het gevolg dat zij comparante ruggelings agterover is geslagen in de daaraanbelende sloot, zodanig dat zij ten eenenmale in het water is gedompeld, en dat daarop gemelde Willem Boshof alsbij dit toeval tegenwoordig zijnde haar ter hulp is toegeschoten, en haar uit het water heeft opgeholpen, waarna zij zich in de grootste ontsteltenis en in aller ijl naar hare woning heeft begeeven ten einde zich van hare natte kleederen te ontdoen en voor

hare thuiskomst op den publieken kerkweg bij het uitgaan van den vroege godsdienst-oefening is ontmoet Aalbert en Maria van Rooijen, mede op Themaat woonagtig welke haar in dien toestand hebben aangetroffen en getuigenis der waarheid daarvan kunnen afleggen.

2e. Geurt van Oostrom, kleintapper wonende te Vleuten, afleggende de volgende verklaring, onder aanbod dezelve met solemnele eede te zullen bevestigen, dat hij in den loop van dezen morgen zich naar de late godsdienst-oefening zullende begeeven heeft ontmoet Willem Boshof, echtgenoot van meergemelde Jannigje Plomp, welke hem het voorval overeenkomstig de verklaring van de eerste comparante heeft herhaald, en alzoo die verklaring volkomen geloof verdiend.

3e. Aalbert van Rooijen en Maria van Rooijen in de verklaring van de eerste comparante opgenoemd, welke het getuigenis hebben afgelegd dat zij gemelde Gerritje de Bree in dien toestand hebben aangetroffen als in hare opgemaakte verklaring is vermeld en de waarheid daarvan door hun getuigenis zullen staven.

Voorts is voor ons Burgemeester en in tegenwoordigheid van Jacobus van Rooijen, veldwagter dezer gemeente gecompareerd den dikwerf genoemden Willem Boshof, welke na gedane afvraging heeft verklaard, dat het voorgevallene ten aanzien van het misdrijf door zijne huisvrouw Jannigje Plomp gepleegd, ten aanzien van de geweldadige handelwijze tegen Gerritje de Bree, met de waarheid overeenstemd en hij niet anders dan het volkomenste getuigenis daarvan moest geeven.

En aangezien uit het vorenstaande ten voldoende blijkt dat Jannigje Plomp, huisvrouw van Willem Boshof, zich heeft schuldig gemaakt aan overtreding van den 2e titel eerste hoofdstuk 2e afdeeling van het Wetboek van Strafrecht, is daarvan het tegenwoordige proces-verbaal opgemaakt hetwelk aan den Heer Officier van Justitie bij de Regtbank te Utrecht zal worden ingezonden, om te dienen zoo als zulks zal behoren. En hebben de comparanten in de drie eerste artikelen vermeld benevens den veldwagter deze met ons ondergeteekend, uitgezonderd de eerste comparante Gerritje de Bree welke heeft verklaard niet te kunnen schrijven, ten jare, maand en dage voormeld."

J.W. Schoonderwoerd

Wie wat bewaart die geeft wat

D.C. van Dalsen, Meerndijk 37a De Meern

Genealogie familie van Dalsen, Tholen (Zeeland) en Zuid-Afrika.

Fam. Delpuut, Nijeveltstraat 13 De Meern

Genealogie familie Delp(e)ut.

T. Bruntink, Henri Dunantlaan 8 Vleuten

10 jaargangen "Spiegel Historiaal" (incomplete)

11 jaargangen "Holland, regionaal-historisch tijdschrift"

W.G.J.M. Mulder, Scharlakendreef 192 Utrecht

Verzameling kranteknipsels; boekje Nederlandsche Sibbekundigen voor 1863"; verzameling bidprentjes; div. copieën van doop-, trouw- en begraaftregisters.

J. Wilschut, Rolandseck 105 Doorwerth

Genealogie familie Wilschut uit Vleuten e.o. van midden 17e tot einde 18e eeuw.

J.P. Jansen, Ockhuizerweg 22 Haarzuilens

Overlijdensaankondiging Pouwlina Tahsin-van Bijlevelt, vliegtuig-strooibiljet met afbeelding Koningin Wilhelmina uit de 2e wereldoorlog.

J.G.E. Bonenkamp, Groenedijk 28 De Meern

Voorzittershamer van vroegere R.K. toneelvereniging Sint Aloysius.

Mevr. P.A. Bauhaus, Touwslagerslaan 4 De Meern

Gravure van Ridderhofstad Voorn.